

Hold snuden fra mine nødder

Hasselnødder af egen avl på julebordet smager fantastisk og vækker beundring. Der kan dog opstå forhindringer, før man når så langt – nøddesnudebiller og dens larve er en af dem.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD

Den voksne snudebille stikker sin "næse" dybt ind i den bløde hasselnød.

Frugt, bær og nødder i haven er populære som aldrig før. Hasselbusken har en storrelse, der gør den anvendelig også i mindre haver. I det allertidligste forår kan vi glæde os over de smukke, gule rakler og om efteråret det gyldne løv og friske hasselnødder, som smager himmelsk. Desværre får

man langt fra altid alle sine nødder selv. Andre holder også af de smagfulde mundfulde. Nøddesnudebiller er nok den værste til at tage for sig af retterne. Der er eksempler på, at angreb af nøddesnudebillens larver kan ødelægge op til 80 procent af høsten.

BEHÅRET, LANGSKUDET SKABNING

Vildt overrasket og måske lidt forskrækket er typiske reaktioner, første gang man ser den behårede nøddesnudebille med den overdimensionerede, lange snude komme flyvende. Størrelsen på 5-8 mm betyder, at den er til at få øje på. Den træffes i maj og juni måned,

Denne larve har næsten spist op og forlader snart sin hule. Den lyse, benløse larve med det brune hoved er typisk for snudebiller.

Den spiser af knopperne og af de nyudkomne, små nødder. Mens nødderne endnu er grønne og bløde, kan billen stikke sin lange snude dybt ind. Billens mund sidder helt i spidsen af snuden, og når billen gnawer gennem skallen, kan det give adgang til plantesygdomme som gul monilia, der angriber nøddekerneln. Kernen bliver gult og skrumpet ind. Resultatet kender vi alle som den hule lyd fra nøddeknækningen, når nødden er tom.

En lille, rund hule er der altid et sikkert tegn på, at nøddesnudebillerne har fortæret det meste af indholdet.

ÆG I NØDDESKALLEN

Når nødden er moden, mens nødderne endnu er helt grønne og bløde i skallen, lægger nøddesnudebillerne et æg på hver nød i en lille fordybning, som den laver med snuden. Ægget udvikler sig efter otte til ti dage, hvorefter den voksne snudebille gnaver sig gennem skallen ind til nøddekerneln. Her æder larven sig sigtet og lækkerier. Her æder larven sig sigtet af august og september. De fleste nøddesnudebiller graver sig herefter ud gennem skallen og kommer mod jordoverfladen for at overvintere. Når det ikke falder ned sammen med nødden.

ÅRS DVALE I JORDEN

De voksne snudebiller søger ned i 10-15 cm's jorddybde – nogle kan gå helt ned til 30 cm – og graver sig ind i jordhule. Enkelte larver forpupper sig og kommer frem som voksne snudebiller det

følgende forår, men de fleste "ligger over" i en dvaletilstand i et eller flere år. Det er smart, for på den måde har nøddesnudebillerne altid et "reservelager" af larver i jorden, som vil udvikle sig til voksne biller.

MINIMÉR SKADERNE

Det er træls at sidde med tomme nødder i juledegnene, men heldigvis er der stor forskel på, hvor hårdt nøddesnudebillerne angriber fra år til år. Og heldigvis har nøddesnudebillerne mange fjender. Parasitiske nematoder og insektpatogene (sygdomsfremkaldende) svampe angriber larverne, mens de ligger i jorden, og sørger for, at langt størstedelen af dem går til, før de når at blive til voksne biller.

Kan man forhindre larverne i at trænge ned i jorden og undgå, at de overvintrer, har man en mulighed for at få lidt flere af nødderne for sig selv. Plastmateriale lagt ud under busken i august til at opsamle larverne, inden de går i jorden, er en overkommelig løsning. Havens fugle er også gode hjælpere i kampen mod nøddesnudebillerne: Solsort og andre fugle er glade for de fede larver, ligesom fritgående høns siges at kunne spise en del af larverne. Her er det en god idé at holde jorden under hasselbuskene fri for ukrudt, så fuglene let kan finde larverne, så snart de falder ned. Endelig er der forskel på nøddesorterernes modtagelighed. Sorter, der hurtigt danner hård skal, eller tykshallede sorter som 'Halleske Kæmpe' er mere modstandsdygtige over for nøddesnudebiller end andre sorter.

NØDDETYVENE

Nøddesnudebiller er ikke de eneste, der forsyner sig med lækre hasselnødder og giver anledning til skuffelse, når høsten skal i hus. Plant derfor rigeligt med nøddebuske i haven, så der er nok til alle.

FOTO: FLICKR

Egern er kønne og charmerende – men de er som bekendt meget glade for nødder. Man ser dem om dagen pile frem og tilbage, når de er på rov i hasselbuskene, hvor de samler nødder til vinterens forråd. Egern kan rydde en hasselbusk totalt for nødder.

FOTO: FLICKR

Halsbåndmusen hører til de mus, der er gode til at klatre. Man ser ikke så meget til dem i hasselbuskene, da de især spiser efter mørkets frembrud. Halsbåndmus kaster sig over nødderne, før de er blevet modne, så busken kan være tømt, når man vil høste.